

3) розвиток професійних якостей: рефлексивності як здатності до самоаналізу та самопроектування майбутньої діяльності в системі ДН.

У подальших дослідженнях нами буде розкрито специфіку використання інших методів навчання з метою формування готовності магістрів з педагогіки вищої школи до роботи в системі ДН.

Література

1. Горенков Е. Рефлексия: проблемы реализации в педагогической деятельности / Е. Горенков // Высшее образование в России. – 2005. – № 7. – С. 163–164.
2. Диков А.В. Метод проектов в сети Интернет / А.В. Диков // Педагогическая информатика. – 2005. – № 1. – С. 9–14.
3. Королёва Г.Э. Применение активных форм в профильном Интернет-обучении (на примере курса “Экономика”) / Г.Э. Королёва // Современные педагогические технологии Интернет-обучения. – М. : Информатика, 2008. – С. 124–129.
4. Король С.В. Використання методу проектів як способу посилення професійної спрямованості навчання іноземній мові / С.В. Король // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол.ред.: М.Т. Мартинюк]. – Умань : Софія, 2009. – Ч. 1. – С. 107–112.
5. Львов Б.Г. Методика построения дерева целей проектирования для повышения качества технических систем / Б.Г. Львов // Качество, инновации, образование и CALS-технологии. Материалы международного симпозиума / [под ред. д.т.н., профессора В.Н. Азарова]. – М. : Качество, 2007. – С. 34–36.
6. Наумов С.В. Организационно-деятельностные игры / С.В. Наумов // Природа. – 1987. – № 4. – С. 24–33.
7. Петрова І. Проектні можливості ділових ігор / І. Петрова // Вісник львівського університету. – Львів : ЛНУ, 2003. – Вип. 17. – С. 118–128.
8. Ревинская О.Г. Эмпирическое изучение теоретических моделей в физическом образовании / О.Г. Ревинская, В.А. Стародубцев // Открытое образование. – 2006. – № 5. – С. 12–21.
9. Саркисян М. Проектная технология – необходимость? [Электронный ресурс] / М. Саркисян. – Режим доступа: <http://www.pleyady.kiev.ua/index.php? go=Pages &in=view&id=1401>.
10. Черемных Н.В. Интернет-технологии в реализации профильного и предпрофильного обучения математике / Н.В. Черемных // Современные педагогические технологии Интернет-обучения. – М. : Информатика, 2008. – С. 130–140.
11. Щедровицкий Г.П. К анализу топике организационно-деятельностных игр / Г.П. Щедровицкий. – Пущино : НЦБИ, 1986. – 156 с.

МОРОХОВ Г.О.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОРГАНІЗАЦІЙ

Останніми роками інтенсивно досліджується проблема створення й ефективного використання освітніх інформаційних ресурсів, під якими розуміється сукупність навчальних матеріалів і засобів доступу до них, забезпечена методикою їхнього використання в навчальному процесі. Вирішенню названої проблеми присвячено праці А. Андреева, Г. Беляєва, В. Бикова, С. Деряби, Ж. Зайцева, О. Ільченко, М. Жалдака, Є. Марченко, Н. Морзе, Є. Ракітіної, О. Соколова й ін. У низці публікацій (В. Беспалько,

М. Булгаков, Т. Воронова, А. Іванніков, В. Солдаткін, О. Тихонов) висвітлено науково-методичні основи проектування освітніх ресурсів. Окремі аспекти зазначеної проблеми розглянуто в дисертаційних роботах (Н. Волкова, В. Заболотний, О. Іваницький, Є. Комаревцев, А. Недобій, М. Прокоф'єв, Н. Сосницька, Н. Стучинська й ін.). Деякі вищі навчальні заклади України на своїх сайтах розмістили навчально-методичні комплекси вивчення навчальних дисциплін, доступ до яких можливий лише у внутрішній мережі вищого навчального закладу. Подання таких матеріалів є суттєвим кроком до створення сучасного інформаційно-освітнього середовища, проте воно не вирішує всього комплексу організаційних і навчально-методичних проблем, пов'язаних зі створенням і, головне, ефективним функціонуванням такого середовища. *Актуальною залишається проблема створення інформаційно-комунікаційного середовища як засобу мультимедійної підготовки майбутніх менеджерів організацій. Тому метою статті є розробка теоретико-методичних засад створення інформаційно-комунікаційного середовища як засобу мультимедійної підготовки майбутніх менеджерів організацій.*

Спираючись на широкий спектр проведених українськими та російськими науковцями досліджень, присвячених проблемі інформаційного середовища, ми орієнтувалися на принципи й технології, що забезпечували створення інформаційно-комунікаційного середовища й одночасно сприяли формуванню готовності майбутніх менеджерів організацій до застосування засобів мультимедіа у професійній діяльності.

Аналіз множини визначень “інформаційного освітнього середовища” дає змогу зробити висновок, що це сукупність (скоріше система) різних підсистем, інформаційних, технічних та навчально-методичних засобів, які цілеспрямовано забезпечують навчальний процес та його учасників прийомами, засобами, методами розв'язання навчальних завдань і способами набуття навичок при осмисленні навчального матеріалу [3; 4].

Дослідження ґрунтується на ідеї створення двокомпонентної системи мережових інформаційно-комунікаційних комплексів, які взаємно доповнюють один одного: 1. Компонента, пов'язана з використанням соціальних мереж, що передбачає створення і застосування в таких мережах професійної сторінки викладача для колег, студентів, випускників та абітурієнтів. 2. Інтернет-платформа на сайті факультету менеджменту або на окремо створеному сайті, що містить онлайн-контент, інструктивний посібник, навчальний посібник, тестову оболонку, дидактичні матеріали, презентаційні матеріали, додаткові ресурси.

У нашому дослідженні ми виходили із припущення, що суттєве поліпшення результатів професійної підготовки майбутнього менеджера організацій можливе за умови розробки теоретико-методичних основ створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища, яке базується на таких положеннях:

– інноваційне інформаційно-освітнє середовище містить ціннісно-цільовий, програмно-методичний, інформаційно-знаннєвий, комунікацій-

ний і технологічний блоки та поєднує сукупність мережевих інформаційно-комунікаційних навчальних комплексів;

- розробка теоретико-методичних основ створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища повинна здійснюватися на основі принципів інтерактивності, візуалізації, комбінованого використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій навчання, комплексного використання гетерогенних комп'ютерних засобів та мультимедійності [2]. Названі принципи реалізуються не тільки в змісті мережевих інформаційно-комунікаційних навчальних комплексів, а й у методиці їх використання, спрямованій на формування готовності майбутніх менеджерів організацій до застосування засобів мультимедіа у професійній діяльності;

- інноваційність інформаційно-освітнього середовища в підготовці майбутнього менеджера організацій забезпечується за умови входження до складу мережевих інформаційно-комунікаційних навчальних комплексів таких компонент: а) інтерактивних навчальних курсів, які містять систему навчально-методичних матеріалів у Word та PDF, комплекс презентацій у PowerPoint, навчальні комп'ютерні програми різного типу та навчальні відеоматеріали; б) професійної сторінки викладача для колег, студентів, випускників та абітурієнтів у соціальних мережах; в) комп'ютерних засобів та засобів мультимедіа з доступом до мережі вищого навчального закладу та Інтернету.

В межах створеного на зазначених засадах інформаційного середовища при здійсненні професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій із застосуванням мультимедійних засобів навчання викладачам необхідно детально враховувати психологію міжособистісних відносин зі студентами [1]. Встановлено, що позитивне чи негативне ставлення до особистості викладача формується вже протягом перших хвилин його контакту зі студентами. У випадку, якщо викладач сприймається позитивно, то й вся передана ним інформація буде сприйматися належним чином, якою б складною вона не була. Якщо ж він сприймається спочатку негативно, то студенти намагаються віднайти для себе негативну інформацію, з якою вони не згодні і вибудовують внутрішню аргументацію незгоди [2].

При вивченні мультимедіа-технологій і використанні розроблених мультимедійних засобів навчання увага студентів прямо залежить від уміння викладача організувати заняття. Наш досвід професійної підготовки менеджерів організацій в умовах інформаційно-комунікаційного середовища показав, що для правильного використання мультимедійної інформації на занятті викладачу потрібно:

- встановити, що головне, а що другорядне, віддавши перевагу головному;
- поставити конкретні завдання;
- визначити кінцеву мету і поділити на етапи шляхи її досягнення;
- орієнтуватися на свідомість і змістовність діяльності майбутніх менеджерів організацій;

- прагнути до активізації розумової діяльності студентів;
- надавати вказівки з орієнтацією на можливі помилки;
- здійснювати моніторинг навчальної діяльності майбутніх менеджерів організацій.

Підвищення організації уваги й сприйняття при роботі з мультимедійною інформацією можна досягти завдяки використанню чинника новизни і можливості особистої інтерпретації, яка приверне увагу студентів і створить відповідну емоційну насиченість заняття.

Під час роботи зі студентами ми враховували індивідуальні характеристики сприйняття, такі як швидкість, точність, безпомилковість і їх співвідношення в конкретного майбутнього менеджера організацій.

Застосування засобів мультимедіа, інтернет-технологій у професійній підготовці майбутніх менеджерів організацій показало, що, незважаючи на використання сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій та мультимедійних засобів навчання, для процесу сприйняття інформації велике значення має жива мова викладача, яку неможливо замінити іншими засобами і технологіями. Щоб досягти ефективності сприйняття, викладач повинен вживати слова, що відповідають тому мультимедійному понятійному апарату, який може бути сформований у студентів на момент навчання. Мультимедійний понятійний апарат формувався найбільш ефективно, якщо викладачі приділяли увагу коректному застосуванню студентами мультимедійних понять, стежили, щоб студенти правильно називали всі поняття й об'єкти, що вивчають на заняттях, проговорювали основні моменти інформаційного наповнення мультимедійного ресурсу, грамотно викладали зміст основних Інтернет-ресурсів та прийомів роботи з ними. Саме це формує культуру мови, культуру сприйняття та інформаційну культуру.

Для більш повного розкриття системи проведення занять, на яких формувалася готовність майбутніх менеджерів організацій до застосування засобів мультимедіа у професійній діяльності з використанням спектра мультимедійних інформаційних ресурсів, необхідно розглядати цілі, завдання, зміст і організаційні форми вивчення низки дисциплін: “Вступ до спеціальності та інформаційна культура студента”, “Інформатика та комп'ютерна техніка”, “Економічна інформатика”, “Комп'ютерні мережі та телекомунікації”, “Інформаційні системи у менеджменті” та ін. При цьому необхідно враховувати позицію провідних для певної дисципліни мультимедійних знань, умінь та навичок, що формуються під час її вивчення, та очікувані результати навчання мультимедіа-технологій.

Навчання з використанням мультимедійних ресурсів і мультимедійних сайтів Інтернету має здійснюватися поетапно. Виділимо три основні методичні прийоми як складові методу мультимедіа-візуалізації, розроблені нами для вивчення майбутніми менеджерами організацій інформаційного наповнення мультимедійних ресурсів. Особливістю застосування цих методичних прийомів у процесі формування готовності майбутніх менеджерів організацій до використання засобів мультимедіа у професійній ді-

яльності є поступове поетапне ускладнення навчальної діяльності студентів в умовах інформаційно-комунікаційного середовища та все більше їхнє занурення в це середовище.

Перший етап застосування вказаних методичних прийомів є підготовчим і реалізується під час вивчення навчальних дисциплін “Вступ до спеціальності та інформаційна культура студента” й “Інформатика та комп’ютерна техніка”.

Застосування на цьому етапі першого прийому полягає у виконанні випадкових спроб при роботі з інформаційними мультимедійними ресурсами. Другий прийом ґрунтується на застосуванні цілеспрямованих спроб при роботі з інформаційними мультимедійними ресурсами. Третій прийом передбачає повноцінне оперування користувачем інформаційними мультимедійними ресурсами.

На другому етапі застосування методичних прийомів, що входять до складу методу мультимедіа-візуалізації, здійснюється під час вивчення дисциплін “Економічна інформатика” та “Інформаційні системи у менеджменті”. Зміст першого прийому становлять такі види діяльності: виявлення рівня інформаційних умінь, загального рівня підготовленості й характеру мотивації студентів; навчання базових умінь роботи з мультимедійними ресурсами; демонстрація найпростіших прийомів для задоволення інформаційних потреб студентів; способи самостійного подання мультимедійної інформації студентами з акцентом на структурний та змістовний аспекти.

Зміст другого прийому ускладнюється шляхом навчання раціональних прийомів роботи з різними мультимедійними інформаційними ресурсами, пошуковими системами та каталогами в індивідуальному режимі роботи, виконанням завдань на пошук, отримання, обробку, зберігання і подання різного типу інформації для кожної групи студентів.

Зміст третього прийому забезпечується: розкриттям освітнього мультимедійного інформаційного простору Інтернету як системи, навчанням прийомів самостійної роботи; інтеграцією мультимедійної інформації в конкретні навчальні завдання; самостійним поданням мультимедійної інформації студентами різними способами з акцентом на структурний та змістовний аспекти.

Третій етап реалізується під час вивчення навчальної дисципліни “Комп’ютерні мережі та телекомунікації”. Перший прийом реалізується шляхом формування загального уявлення про мультимедіа-технології і мультимедійні ресурси. Другий прийом забезпечує вироблення вмінь цілеспрямовано шукати і працювати з мультимедійною інформацією, використовувати нові інтерактивні інформаційні ресурси та сервіси. Третій прийом реалізує перехід на новий рівень активності, застосування мультимедіа технологій у навчальних цілях, самостійне подання інформації.

Висновки. Таким чином, створення інформаційно-комунікаційного середовища як засобу мультимедійної підготовки майбутніх менеджерів організацій забезпечується розробкою двокomпонентної системи мережевих інформаційно-комунікаційних комплексів, які взаємно доповнюють

один одного. В межах цього середовища навчання з використанням мультимедійних ресурсів і мультимедійних сайтів Інтернету має здійснюватися поетапно шляхом застосування трьох модифікацій прийомів, що входять до складу дидактичного методу мультимедіа-візуалізації.

Основними напрямками продовження дослідження є розробка інтерактивних мультимедіа-курсів на базі інтернет-платформ.

Література

1. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посібник // С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров // Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров ; [под ред. Е.С. Полат]. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
3. Федотова Е.Л. Формирование готовности студентов к использованию информационно-компьютерных технологий в профессиональной деятельности : дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08. // Е.Л. Федотова. – М., 2007. – 230 с.
4. Шаравин В.В. Применение сетевых учебно-методических комплексов в условиях профессиональной подготовки специалистов в вузе : дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / В.В. Шаравин. – Ставрополь, 2005. – 144 с.

НАУМОВА І.І.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ Й ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Серед об'єктивних тенденцій світового розвитку – динамізм і глибокі зміни у сфері структурування ринку праці. Як наслідок – зростання невизначеності у молодих фахівців, що вимагає перебудови професійної освіти таким чином, щоб вона могла захистити своїх випускників від неминучих соціальних, технологічних, професійних і ринкових “пасток”. У зв'язку з цим кардинально змінюються вимоги до випускника й системи вищої професійної освіти.

Головна життєва роль, яку повинен освоїти студент професійної школи, – “особистість, що реалізувалася” (В. Пилиповський, Б. Гершунський, М. Тутушкіна, А. Реан й ін.); тобто людина, яка відрізняється добре розвиненим усвідомленням своїх здібностей і потреб, послідовно використовує ці знання для вибору альтернатив, що дає можливість майбутнім фахівцям жити здоровим, продуктивним і наповненим самоздійсненням життям. Ця роль охоплює фізичні, розумові й емоційні аспекти життєдіяльності, що забезпечують основу для особистої самореалізації.

З огляду на те, що процеси самопізнання й саморозвитку спираються на усвідомлення й внутрішнє прийняття ідентичності як процесу ототожнення суб'єкта з іншими людьми, їхнє стимулювання в сучасних умовах утруднено рядом причин.

Проблема становлення ідентичності в процесі особистісного й професійного розвитку і її вплив на якість життя майбутнього фахівця розгля-